

Ο ΦΩΤΗΣ ΑΓΓΟΥΛΕΣ

TO
GALATI

Ο ΦΩΤΗΣ ΑΓΓΟΥΛΕΣ

Ο ΦΩΤΗΣ ΑΓΓΟΥΛΕΣ

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Ἐπιλογή

σημειώσεις βιογραφικές κ.ά.
ΕΛΛΗΣ ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

γ' έκδοση

ΚΕΔΡΟΣ

Α'

ΠΟΙΗΜΑΤΑ

ἐπιλογὴ

ΣΤΗ ΜΑΝΑ ΜΟΥ

Ἐχτὲς ἐπάσκιζα νὰ βρῶ
τρόπο νὰ κλέψω ἀπὸ τὸ Δράκο
γιὰ σέ, τ' ἀθάνατο νερό,
γιὰ σέ, πὺ πᾶς νὰ μπείς στὸ λάκκο.

Καὶ τώρα ψάχνω γιὰ νὰ βρῶ,
τρόπο νὰ πῶ ἓνα μοιρολόι,
ἀπ' τὸν καημό μου πιὸ πικρό,
τὸν πιὸ πικρὸ κι ἀπ' τὴν ἀλόη.

ΜΕ ΚΑΡΤΕΡΟΥΝ

“Όλα τὰ πλοῖα χαθῆκανε
σὲ τραγικὰ ναυάγια.
Κι ὅμως ἐμέ, μὲ καρτεροῦν
οἱ πολιτεῖες, πὺ μ’ ἔδεσαν
μὲ νοσταλγίες καὶ μάγια.

Μὴ βλέπετε π’ ἀργοκεντῶ
στοὺς μενεξέδες πάνω
τραγούδια νοερά,
τῆς ροδοδύστης ξαίνοντας
τὰ χρυσονέφια, φτειάνω
καράβια καὶ φτερά.

ΜΗ ΡΩΤΑΣ

Εύπνα τὸ γλυκοχάραμα
νὰ δεῖς τὶς αὐγινές χαρές,
νὰ λούζουνε στὸ πρῶτο φῶς
τὰ ἐρωτικά τους κάλλη,
τὴν ἀγωνία μου τὴ γλυκιά
νὰ νοιώσης, ὅταν ξαγρυπνῶ
τὶς νύχτες, πού ὀνειρεύουμαι
κάποιαν αὐγή μεγάλη.

"Αχ εἶναι νύχτα, μὴ ρωτᾶς
τόσο πολὺ γιατί πονῶ,
ἔχει καρδιά μου ἐρωτευτεῖ
τρελά, μὲ τὸν Αὐγερινό.

Ο Χ Ι Ε Δ Ω

Νὰ μὴν εἶναι ἐδῶ τὸ τέρμα τάφε, νὰ μὴ
σβῆ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς ἐδῶ, νὰ πῶς:
Κάποια χέρια μᾶς ἰκέτεψαν, μᾶς ἐλέησαν,
μᾶς ζητιάνεψαν, μᾶς ἀγκάλιασαν, μᾶς
δῶσανε μιὰ χαρά, ἢ μᾶς κλέψαν.
Κάποια μάτια μᾶς καρφώσανε,
μᾶς γητέψανε, μᾶς λίγωσαν,

ἢ μᾶς πλήγωσαν.
Κάποια χεῖλη μᾶς εὐχήθησαν,
ἢ μᾶς δῶσαν μιὰ κατάρρα,
μᾶς χαμογελάσαν, μᾶς σαρκάσανε,
ἢ στῆς προσμονῆς μας τὴ λαχτάρρα

τρομαγμένα ἀργοκινήθησαν,
λόγια ἐρωτικά μᾶς ψιθυρίσανε κι ὄρκους καὶ φιλιὰ
μᾶς δῶσαν, μᾶς παρηγόρησαν, μᾶς ἐπίκραναν,
ἢ μιὰ μέρα μᾶς προδῶσαν.

ΚΟΥΚΛΑΚΙΑ

Σκελετωμένα, κέρινα κουκλάκια, στὴ βιτρίνα
τῆς θλίψης, σὰν φαντάσματα σωσμένα ἀπὸ τὴν πείνα
καὶ στερημένα ἀφ' τῆ χαρὰ καὶ ξένα ἀπὸ τὸ χᾶδι
σβοῦν τὰ παιδιὰ μας στὸ βαθὺ φασιστικὸ σκοτάδι.

ΠΟΥ;

Ἔτσι καθὼς ξεχάστηκαν στὸ δράμα τους ἐκστατικά,
τ' ἀγγελικὰ ματάκια σας τὰ ἐλπιδοφόρα τὰ γλυκά,
καὶ δὲ γυρνοῦν χαρούμενα σὰν πρὶν νὰ μᾶς κοιτάξουνε
οἱ θαλασσοδαρμένες μας βαρκοῦλες, ποῦ θ' ἀράξουνε;

ΘΥΣΙΕΣ

Ο πικρός μας πόνος πού δὲ γιαίνει
ἢ γλυκιά, ἢ θλιμμένη ἀποθυμιά μας
ποιός σᾶς παίρνει καὶ σᾶς φέρνει
μέσα στὴν ἀπέραντη ἐρημιά μας;

Ξέρομε τὸν πόνο πού σᾶς δέρνει
κι' ἂν σκληρὰ ὑποφέρετε μακρυά μας
εἶναι μὲ τὴ μοίρα σας δεμένη
καὶ σιγοπεθαίνει κι' ἡ καρδιά μας.

Μά, ὦ, παιδιῶν θλιμμένες ὀπτασίες,
τώρα τί γυρεύετε ἀπὸ μᾶς;
Τέτοιες χρειαστήκανε θυσίες
στὸ βωμὸ τῆς λευτεριάς.

ΦΑΣΙΣΤΕΣ

Φασίστες ἤρθανε στὸν τόπο μας,
φασίστες πῆραν τὰ σπαρτά μας
φασίστες σκότωσαν τ' ἀδέρφια μας
καὶ τυραγνοῦνε τὰ παιδιὰ μας.

Κάψανε τὸ φτωχὸ μας σπιτικὸ
καὶ κούρσεψαν τὴν πλούσια χώρα
φασίστες ἤρθανε καὶ φέρανε
λιμό, θανατικὸ καὶ μπόρα.

ΕΤΣΙ ΧΩΡΙΣΑΜΕ

Ούτε λυγμός, ούτε φιλή, ούτε και δάκρυ.
Γιατί τὸ δάκρυ κι ὁ λυγμός και τὸ φιλή προδίνουν
στὸν πόθο τὸ φιλάργυρο, τὸ θησαυρὸ τοῦ πόνου.

Ἔτσι λοιπὸν χωρίσαμε, χωρὶς φιλή και δάκρυα
σὰν τὶς μεγάλες συμφορές, σὰν τὶς βουβές τὶς μαῦρες
και κρύψαμε τὸν πόνο μας, και σφίξαμε τὰ χέρια
ποὺ τρέμαν, σὰν νὰ σήκωναν ἑνὸς σταυροῦ τὸ βάρος
και μᾶς κοιτάζαν σιωπηλὰ μὲ τὸ θολὸ τους βλέμμα
ποὺ σιγανοψιχάλιζε τοῦ χωρισμοῦ τὴ θλίψη.

Μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο φωτίζονταν τὰ χείλη τους
μ' ἓνα γλυκὸ χαμόγελο ποὺ δὲν τὸ λησμονοῦμε
και θὰ φωτίζει τὴ βαδιά τοῦ χωρισμοῦ μας νύχτα.

Ἔτσι λοιπὸν χωρίσαμε, χωρὶς φιλή και δάκρυα,
μ' ὅ,τι πολύτιμο εἶχαμε γλυκὸ κι' ἀγαπημένο.

ΣΤΑΥΡΟΙ

Τόσοι σταυροὶ πού στήθησαν,
τόσοι σταυροὶ πού θὰ στηθοῦνε,
ἐμᾶς μονάχα μὲ σταυροὺς
μποροῦν νὰ μᾶς μετροῦνε.

Σταυροί, παντοῦ σταυροί.

Εἴμαστ' «οἱ ἀδάκρυτοι κι οἱ ἀγέλαστοι»
δὲν κλαῖμε, οὔτε γελοῦμε,
τὰ σπίτια μας καπνίζουνε
πεινοῦνε τὰ παιδιὰ μας δὲ λυγοῦμε,
ἤρθαμε νὰ χαράξουμε τοῦ πόνου μας τὰ σύνορα
καὶ στήνουμε σημάδια καὶ περνοῦμε.
Σταυροί, παντοῦ σταυροί.

Ο ΔΡΟΜΟΣ ΜΑΣ

"Ας μὴν ἦρθετε πίσω,
κι ἄς μὴ φτάσατε πουθενά
ὁ δρόμος μας ἀρχινᾷ,
ἀπὸ ἐκεῖ ποὺ ὁ δικός σας τελειώνει.
Μέσα στὸ κάτασπρο χιόνι,
μιὰ ματωμένη γραμμὴ τὸ δρόμο μᾶς δείχνει
ἄς ρίχνει σκοτάδι τριγύρω ἢ νύχτα ἄς ρίχνει...
Ἀκολουθοῦμε πιστὰ τὰ ματωμένα σας ἴχνη.

ΝΥΧΤΑ

Ξέρεις τί 'ναι τή νύχτα
μέσ' στήν άφωνην έρημο,
ή μονότονη τρίλια τοῦ φτωχοῦ τριζονιοῦ
τò φωσάκι ένòς λύχνου μακρινοῦ
καί τò βῆμα τò άπαλò μέσ' στήν άμμο
άπό πρόσωπο γνώριμο,
Ξέρεις τί 'ναι τή νύχτα
μέσ' στήν άφωνην έρημο;

Ο ΤΖΙΩΡΤΖΙΟ

Ὁ Τζιῶρτζιο
τὸ ὄμορφο Ἰταλόπουλο,
πέθανε μέσα στὴν ἔρημο
ἀπὸ δίψα.

Τὸν βρήκαμε νὰ κρατᾶ
ἓνα ἄδειο παγούρι
καὶ νὰ τὸ σφίγγει.
Ἀπὸ τὸ χυμὸ τῆς ζωῆς,
ποὺ ἐξατμίστηκε,
εἶχε μείνει λιγάκι ἀφρὸς
στὶς ἄκρες τῶν ἄσπρων χειλιῶν του
καὶ ἦταν πολὺ θολωμένα,
τὰ γυαλωμένα του μάτια.

Νὰ κρύβανε ἄραγε στὴ θολούρα τους
κανέναν ὀρμητικὸ καταρράχτη,
κανένα νέρινο πίδακα
κανένα κανάλι τῆς Ἰταλίας
νοσταλγημένο στὴν ἔρημο;

Ἔτσι πέθανε ὁ πατέρας μου
κι ἐμένα τὴν ἀνοιξη, στὴν Ἑλλάδα.
Πέθανε ἀπὸ πείνα κοιτάζοντας
τὸν ὀλοπράσινο κάμπο...

Δῶστε μου πίσω τὸ γέρο πατέρα
νὰ σᾶς δώσω τὸν ὄμορφο Τζιῶρτζιο.
Ἀλλιῶς ὅταν ἔρθει ὁ Μάης
— ὁ πρῶτος ὕστερα ἀφ' τὸν πόλεμο —
δὲν θὰ μᾶς φέρει λουλούδια.

ΜΠΙΡ ΧΑΚΙΜ

Ἐπιφανήστες Ἕλληνες τὸ προσκλητήριο νὰ γενεῖ
χωρὶς κανένα σάλπισμα μὲ σιγανὴ φωνή.

Τὰ ἑλληνικὰ σαλπίσματα, ἐπιφανήστες σαλπικτὲς
γιὰ τοὺς νεκροὺς τοῦ Μπίρ - Χακίμ γνώριμα τόσο πού ἔναι
μέσα σ' αὐτὴ τὴν ἔρημο δὲν πρέπει ν' ἀκουστοῦνε
μὴ σηκωθοῦνε κι' οἱ νεκροὶ συντρόφοι μας καὶ τρέξουνε
γιατὶ δὲν πρέπει ὁ βωμὸς τῆς ἁγίας τους θυσίας
τόπος τῆς ἐξορίας πὼς ἔγινε νὰ δοῦνε.

Ἐπιφανήστες Ἕλληνες τὸ προσκλητήριο νὰ γενεῖ
χωρὶς κανένα σάλπισμα μὲ σιγανὴ φωνή
μὴ τύχει καὶ ξυπνήσουμε μέσα στὴν ἀναστρη βραδιά
τοὺς Ἕλληνες συντρόφους μας, πού γαληνὰ κοιμοῦνται
ἀγκαλιασμένοι ἀδελφικὰ μὲ τοὺς φρουροὺς τοῦ Μπίρ Χακίμ
τοῦ ἥρωα Γαλλικοῦ λαοῦ ἀθάνατα παιδιὰ.

Ἐπιφανήστες Ἕλληνες τὸ προσκλητήριο νὰ γενεῖ
χωρὶς κανένα σάλπισμα μὲ σιγανὴ φωνή.

ΕΝΑΣ ΠΥΡΓΟΣ

Ἡ ἔρημος εἶναι,
ὁ ἀλουλούδιαστος κῆπος,
τοῦ φιλντισένιου μου πύργου.
Οἱ σαῦρες
τρεχοβολᾶνε τσαχπίνικα
καὶ ζοῦνε τὸν ἔρωτά τους
μὲ πάθος.

Ἀπάνω στὸ χαλασμένο ἀεροπλάνο
σκουριάζει τὸ ἄφωνο πολυβόλο
καὶ δίπλα στὸ ἄχρηστο τάνκς
ἡ ἐρπύστρια πεταμένη φαντάζει
σὰν μιὰ ξεχαρβαλωμένη μασέλα
ποῦ δὲν θὰ ξαναδαγκάσει
ποτέ.

Τριγύρω ὁ τόπος
εἶναι σπαρμένος μὲ κόκαλα
καὶ ὁ ἀγέρας
καθὼς μετακινεῖ τις ἀμμοστιβάδες
ξεθάβει τοὺς σκοτωμένους
γιὰ νὰ τοὺς δείξει τὸν ἥλιο.

Γι' αὐτὸ δὲν ἐγύρευα φίλντισι.
Κι' ἔλεα στοὺς πνιγμένους
ποῦ ξέπεφταν στ' ἀκρογιάλια μας.
«Καλῶς ἦλθατε Σιωπηλοί,
σὲ λίγο ποῦ θὰ ξεγυμνωθεῖτε
ἀπὸ τὴ σάρκινή σας μιζέρια

θὰ σᾶς κάμω φλογέρες
στὸ φιλντισένιο μου πύργο».

Καὶ μάζευα κάθε νύχτα
τοὺς σκελετοὺς ἀφ' τὴν ἔρημο
καὶ τοὺς ἔχτιζα
καὶ τοὺς ἔχτιζα
ν' ἀνεβαίνει ὁ πύργος.

Τώρα καθὼς περνᾷ ὁ Σιμόν,
ἀφουγκραστεῖτε, ἀφουγκραστεῖτε...
τραγουδοῦν οἱ φλογέρες τῶν σκελετῶν,
τὶς τελευταῖες λαχτάρες
τῶν σκοτωμένων...

Πόσο ἄραγε θὰ βαστάξει
ἐτούτη ἡ νύχτα;
Πρὶν ξημερώσει,
θέλω ν' ἀκούσω
ὅλες αὐτὲς τὶς φωνές,
γιατὶ ξαγρύπνησα κι ἴσως,
τὴ χαραυγή,
νὰ μὲ πάρει ὁ ὕπνος.

"Αχ, θέ μου,
ἄς ἦταν ἀπόψε
νὰ μὴν περάσει
ἀπὸ τὴν ἄκρια τῆς ἐρήμου
ὁ σιδηρόδρομος
ποὺ ξεσκίζει μὲ τὶς στριγγλιές του
τὸ τοῦλι,
τῆς τραγικῆς μας σιγῆς.

ΑΠΑΡΗΓΟΡΗΤΗ

Βγάλε μέσ' ἀφ' τῆ νύχτα τὸ φεγγάρι,
καί τ' ἄστρα πού 'ναι μιὰ παρηγοριά,
καὶ δὲς τῆ νύχτα ἀπαρηγόρητη
Ἔτσι εἶδα τὴν ψυχὴ μου μιὰ βραδιά,
κι ἔπεσα καταγῆς καὶ προσκυνούσα,
μὰ ἡ προσευχή μου, δὲν ἀκούστηκε...
Δεόμουν σὰ νὰ περπατοῦσα
σὲ μιὰν ἀπέραντη ἔρημο,
ρευστὴ καὶ ἄηχη, ὅπου
σβήνουνε δίχως ν' ἀκουστοῦν
τὰ βήματα τοῦ ἀνθρώπου.

ΤΟ ΣΤΙΓΜΑ

Καὶ μέσ' στὰ χιόνια, θησαυροὺς τὸ ἄρπαγο μάτι βλέπει.
Ξανθὲ φονιά, τί σ' ἔφερε σ' αὐτὴν ἐδῶ τῆ στέπη;
Μέσα στὴ νύχτα, φονικὸ ποιανοῦ ἔστησες καρτέρι;
Ποιός σ' ἔβλαψε τόσο μακριά; Ποιὸν ξέρεις; ποιός σὲ ξέρει;
ἐδῶ πού χρόνια ἐμόχθησε τὸ ἐργατικὸ τὸ χέρι
νὰ χτίζει τὴν καλύβα του καὶ μιὰ ζωὴ νὰ φτιάσει
νυχτερινὲ δραγουμιστή, πῶς θὲς νὰ σὲ δικάσει
τὸ χέρι αὐτὸ πού τοῦ γκρεμνᾶς ὅ,τι ἀπὸ χρόνια χτίζει
ποιὰ καταδίκη στὸ φονιά καὶ στὸ φασίστα ἀξίζει;

Τώρα φωλιάζουν στ' ἄσαρκο κρανίο σου σκοτάδια
καὶ ἀφ' τῆς φυλῆς σου τὰ ὄνειρα,
εἶναι τὰ στήθια σου ἄδεια.

Καὶ ἴσως μιὰ μάνα, ἓνα παιδὶ κάπου νὰ σὲ προσμένει
μὰ ἐσύ, θὰ μείνεις πάντοτε ξένος σὲ χώρα ξένη,
κι ἢ μνήμη σου πού τῆς ζωῆς τὸ νόημα θὰ λερώνει,
θᾶναι ἓνα στίγμα, ἓνας λεκές, μέσ στὸ κάτασπρο χιόνι.

ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΝΥΧΤΑ

Μιά φεγγαρογραμμή ἀσημιά, χαράζει τὸ μπουγάκι
κι οὔτε ριπίζει ἢ θάλασσα κι' οὔτε ἢ ἀντικρυνὴ στεριά
λίγο ἀγεράκι βγάζει.

Κι ἀπάνω στὸ κατάστρωμα τὰ λιοκαμένα μας κορμιά
ποὺ ἡμέρα τὰ βασάνισε μὲ μιὰ βαριά λιγοθυμιά,
ρουφοῦν ἀχόρταγα δροσιὰ σὰν ἀπὸ στήθια μάνας
κάτω, ἀφ' τὸ φεγγαρόφωτο, μιᾶς Νύχτας Ἀφρικάνας.

«ERIDAN»

Τὸ «Ἐριντάν» ὀρθόπλευρο
ὄργωνε τὸ γαλάζιο κάμπο
τὸν ἀνθισμένο ἀφρόκρινα.
Κι ἂν ἦταν τὸ ταξίδι μας
ταξίδι σκλάβων ἢ ὄχι
δὲ μ' ἔνοιαζε, δὲν τό 'κρινα.

Στὴν πλώρη στέκομουν ὀρθὸς
καὶ κοίταζα τὸ τέρμα,
τὴ δύση πού 'ταν κόκκινη
σὰ νὰ τὴ βάψαν μ' αἷμα.

Κι ἂν ἦταν τὸ αἷμα τῆς ζωῆς
πού τὴ μαχαίρωσαν οἱ ἀνθρώποι
τὴν ὥρ' αὐτὴ δὲν τὴν ἔκρινα
ὅτ' ἦταν γιὰ μᾶς σκληρὴ ἢ ζωὴ
καὶ ξένοι γύρω οἱ τόποι.

Καὶ τὸ «Ἐριντάν» ὀρθόπλευρο
ὄργωνε τὸ γαλάζιο κάμπο
τὸν ἀνθισμένο ἀφρόκρινα...

ΕΡΗΜΙΑ

Καθὼς βραδιάζει κι ἀργοσβοῦν τὰ σχήματα τῶν βράχων
σκέφτομαι στὸ Ντεκαμερὲ τί θὰ μᾶς εἶχε μείνει,
ἂν δὲν ἐτάραζε συχνὰ τὴ βραδινὴ γαλήνη,
μιὰ θρηνωδία τριζονιῶν, μιὰ συμφωνία βατράχων.

ΝΕΦΑΣΙΤ

Τὶς ὀμορφιᾶς μιᾶς ἄνεφης ποτὲ δὲν εἶδαν δύσης
στὸ Νεφασίτ, πού μιὰ βαριά τὸ πνίγει πάντα ὀμίχλη
"Ἡλιε νὰ βγεῖς, ἥλιε νὰ βγεῖς, νὰ τοὺς ζεστοκοπήσεις.

'Αφ' τῶν τενεκεδένιων τοὺς σπιτιῶν τὰ ὑγρά τὰ βάρη,
σοῦ δέονται οἱ Χαμπέσηδες: «πρόβαλε πιά κι' ἀνθορροῦν,
οἱ ἀγάβες οἱ πεντάχρονες, τὰ τελευταῖα τοὺς ἄνθη».

ΠΕΡΙΜΕΝΕΙ...

Τὸ πλοῖο περιμένει...

Γιατὶ τὴν τελευταία στιγμή κοντά μου νὰ φανεῖς;

Δὲν θὰ μ' ἀποχαιρέταγε σὰν θὰ 'φευγα κανεῖς,

καὶ θὰ 'φευγα ἀδιάφορος σὰν ἀπὸ χώρα ξένη.

Μὰ τώρα μὲ τὸν τόπο αὐτόν, κάποια φιλία μὲ δένει,

καὶ τὰ δεσμά μου εἶν' ὄμορφα καὶ νὰ τὰ σπάσω δὲν μπορῶ,

κι' ἐνῶ νὰ μείνω θὰ 'θελα πολὺ, κοντά σας νὰ χαρῶ

τὸ πλοῖο περιμένει...